

Свистун Л. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна

ORCID ID: 0000-0002-6472-9381

Нечухран К. О., студентка, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна

ORCID ID: 0000-0002-5526-9459

e-mail: vip.nechukhran@gmail.com

Шустваль Д. О., студентка, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна

e-mail: yaremenko19999@gmail.com

Теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці

Анотація. В умовах сьогодення важлива роль у функціонуванні підприємства відводиться грошовим коштам. Світова фінансово-економічна криза формує нові виклики перед підприємствами, вимагає вдосконалення технологій менеджменту, змушує спрямовувати грошові потоки до більш ефективних напрямів діяльності. У даній статті висвітлено поняття «грошових потоків підприємства», узагальнено сутність, основні значення та функції системи управління грошовими потоками. Також наведено систему класифікаційних ознак та сформовані завдання управління грошовими потоками підприємства. Згруповано рекомендації, що допоможуть підвищити ефективність управління грошовими потоками, та уникнути проблем, які виникають під час управління грошовими потоками підприємств в умовах кризи. Актуальність дослідження зумовлена тим, що в період кризових перетворень в економіці країни особливого значення набувають питання забезпечення достатнього рівня життєдіяльності підприємств.

Ключові слова: грошовий потік; грошові потоки; грошові кошти; управління грошовими потоками; планування грошових потоків.

Svystun Liudmyla, PhD in economics, Associate professor of the Department of Finance, banking business and taxation, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine

Nechukhran Kateryna, student, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine.

Shustval Daryna, student, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine.

The Theoretical Basics of Enterprise Cash-flow Management in Economic Crisis

Abstract. Introduction. The rapid spread of crises in the world threatens the Ukrainian economy and the financial system as a whole. So now it is extremely important for companies to properly manage cash flows, because the most important thing for the company is to ensure financial stability, which provides a state of cash flow in which the company, freely maneuvering funds, is able to ensure continuous production and efficient use of production and product sales. Cash flow management is especially important, provided that foreign economic activity is carried out, because in this case the enterprise faces new threats, mostly exchange rate fluctuations, which are the consequences of the crisis in the country.

Purpose. The purpose of the article is to substantiate the main aspects of cash flow management of the enterprise in a crisis in the economy.

Results. The article examines the interpretation of the essence of cash flows, substantiates the need to separate the concept of "cash flow" and "cash flow" by analogy with foreign modern scientists. The main attention is paid to ensuring the movement of cash flows in a crisis. The values and functions of the cash flow management system are revealed. The system of classification features is also given, and the tasks of cash flow management of the enterprise are formed. The importance of cash flow optimization, their competent planning, which are provided by accounting, timely analysis and control, is proved. Recommendations are grouped to help improve cash flow management and avoid problems that arise in a crisis.

Conclusions. It is difficult to control and regulate the cash flows of the enterprise in a crisis, driven by rapid economic development. In such situations, the key role should be given to such management functions as accounting, analysis, planning and control. It is promising to study the problem of economic losses that may arise in the process of inefficient cash flow management during the crisis.

Keywords: cash flow; cash flows; cash; cash flow management; cash flow planning.

JEL Classification: G32; M29; M49.

Постановка проблеми. Стрімке поширення коронавірусу, падіння біржових індексів, втеча інвесторів з країн, що розвиваються, та зменшення попиту на світових ринках сировини, нафтові війни та інші кризові явища у світі загрожують українській економіці та фінансовій системі. В умовах світової кризи з високим рівнем невизначеності для підприємств надзвичайно важливим є грамотне управління грошовими потоками. Найголовнішим для підприємства є забезпечення фінансової стійкості, що забезпечує такий стан грошових потоків, за якого підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом якісного планування й ефективного їх використання забезпечити безперервний процес виробництва та реалізації продукції. Особливо важливе місце займає управління грошовими потоками за умови ведення зовнішньоекономічної діяльності, бо в такому випадку у підприємства виникають нові загрози, здебільшого це коливання валютних курсів та нестабільність національної валюти. Недостатньо ефективне управління грошовими потоками може призвести до відсутності у підприємств коштів для фінансування виробництва, порушення ліквідності і платоспроможності, погіршення взаємин з контрагентами, необґрунтованого використання додаткових позикових коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проводячи аналіз публікацій із заданої теми, слід відзначити значне збільшення їх кількості останніми роками, що підтверджує її актуальність. Дослідженням проблематики управління грошовими потоками присвятили свої роботи українські вчені та зарубіжні вчені. А. Поддєрьогін [7], О. Васюренко [6], Ф. Бутинець [4], Дж. К. Ван Хорн [5] вивчали теоретичні та практичні аспекти сутності грошових потоків, у працях І. Бланка [3] зосереджено увагу на впливі управління грошовими потоками на фінансові

результати діяльності підприємства. В. Ясишена та Г. Кошельок внесли вагомий внесок у розроблення видів грошових потоків. Ці науковці глибоко вивчали досліджуване питання, а також зробили значний внесок для подальшого його дослідження.

В умовах глобалізації збільшується увага до міжнародних підходів ведення бізнесу, його аналізу та управління. Зростає увага до проблеми управління грошовими потоками підприємства в умовах розгортання світових кризових тенденцій. Це пояснюється тим, що суттєво підвищуються значення та місце руху грошових коштів у системі управління підприємством. Управління грошовими потоками підприємства є необхідною функціональною стратегією, успіх якої виступає запорукою високих результатів підприємницької діяльності, конкурентоздатності, стабільності та динамічного розвитку підприємства.

Формулювання цілей статті. Метою статті є уточнення поняття грошових потоків, а також формулювання основних аспектів управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «грошовий потік підприємства» акумулює у собі різноманітні види цих потоків, які обслуговують господарську діяльність, а саме грошовий потік від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Незбалансованість і нерівномірність надходжень та виплат у розрізі часових інтервалів грошових потоків може призвести як до тимчасового дефіциту, так і до виникнення тимчасово вільних їх обсягів. З метою проведення оцінки якості управління грошовими потоками на підприємстві та розробки пропозицій і шляхів його вдосконалення проаналізуємо основні підходи до визначення в науковій літературі та нормативно-правових актах поняття «грошові потоки» (табл. 1).

Таблиця 1. Сутність поняття «грошові потоки» в економічній думці

Автор	Сутність поняття «грошові потоки»
Бланк І. [3]	Являє собою сукупність розподілених у часі надходжень та виплат грошових коштів, які генеруються його господарською діяльністю
Васюренко О. [6]	Цілеспрямований рух, зміна обсягів, форм і видів фінансових ресурсів певного суб'єкта господарювання, що відбувається спільно з відповідними йому грошовими потоками
Поддєрьогін А. [7]	Сукупність послідовно розподілених у часі подій, які пов'язані з фактом зміни власника грошових коштів у зв'язку з виконанням договірних зобов'язань між економічними агентами
Бутинець Ф. [4]	Найважливіший самостійний об'єкт фінансового аналізу, який проводиться з метою оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.
Ван Хорн Дж. [5]	Потоки готівкових коштів, які мають безперервний характер; власні обігові кошти
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2]	Надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів. Грошові кошти складаються з готівки в касі і депозитів до запитання.

Джерело: розроблено авторами на основі [2-7]

Таким чином, основна проблематика визначення грошового потоку базується на тому, що фінансисти-бізнесмени намагаються популяризувати фінансовий аналіз і використовують у своїх працях спрощене поняття (cashflow) для визначення чистого грошового потоку (netcashflow).

З метою уникнення непорозумінь в трактуванні термінології в українській економічній науці, необхідно розділити поняття грошового потоку та грошових потоків. Для цього звернемося до нормативно-правової бази, що регулює питання обліку грошових коштів.

У міжнародному стандарті бухгалтерського обліку № 7 [2] надається визначення cashflows (грошові потоки) – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів. Таким чином, можна стверджувати що грошові потоки – це рух коштів, що відбувається на підприємстві в наслідок його діяльності.

Грошовий потік (англ. cashflow, netcashflow, спрощене від чистий грошовий потік) – це залишок грошових коштів на певну дату в результаті грошових потоків; сума грошей, якою можна оперувати в майбутньому для здійснення термінових платежів. Такої ж думки дотримуються й вітчизняні дослідники.

Найбільш глибоко дослідив сутність грошових потоків І. Бланк. Він зазначає, що економічна суть грошових потоків підприємства визначається тим, що при здійсненні своєї діяльності будь-яке підприємство створює певний рух грошових коштів у формі їх надходжень та витрат [3]. Цей безперервний потік

грошей якраз і формує фінансово-господарську діяльність організації і визначає суть грошових потоків. З метою подальшого використання показника в системі управління, він пропонує відійти від абстрактного, філософського розуміння категорії «грошовий потік» і сприймати грошові потоки як сукупність надходжень та витрат коштів, генерація яких проходить в результаті діяльності підприємства за певний проміжок часу [3].

Бланк І. вважає, що сутність грошових потоків підприємств визначається десятьма критеріями, що їм характерні, зокрема грошові потоки є:

- суб'єктами фінансового управління;
- частиною грошової системи;
- умовою формування, розподілу та використання капіталу;
- процесом, що відображає користування кредитами;
- процесом оборотності на підприємстві;
- генератором економічної ефективності;
- вимірником товарного чи фондового ринку;
- процесом, що відбувається в часі і просторі;
- ризиком;
- забезпеченням ліквідності [3].

Отже, можна підсумувати, що грошові потоки є багатопланою економічною категорією, що містить різні його види.

Класифікацією грошових потоків займалися багато науковців. Загалом групування грошових потоків можна представити у наступному вигляді (рис.1).

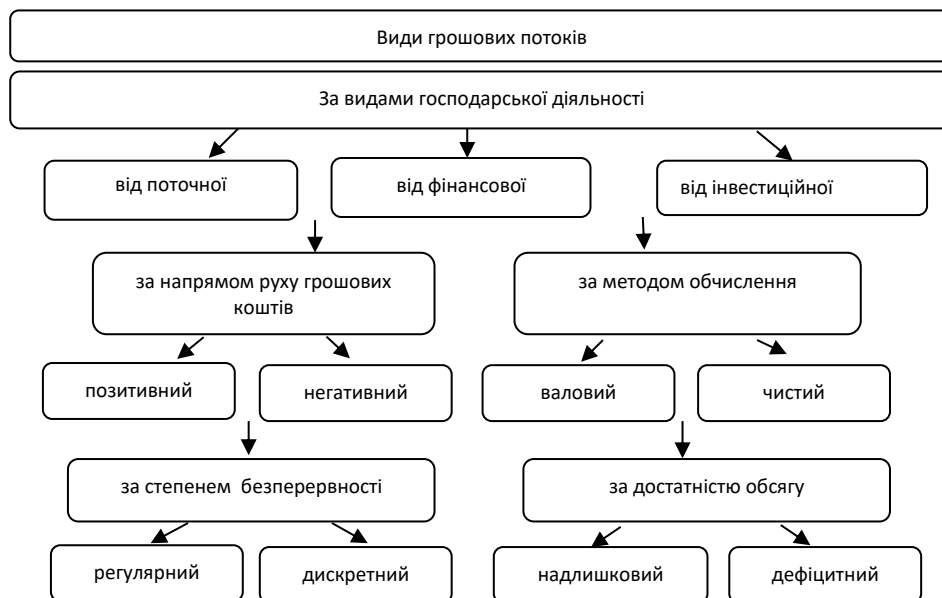

Рисунок 1 – Класифікація грошових потоків

Джерело: авторська розробка

Поступовий перехід до нових форм господарювання зумовив гостру потребу у розробленні адаптованих до сучасної практики механізмів управління їх фінансово-господарською діяльністю, серед яких особливої уваги заслуговує

організація управління грошовими потоками. Ефективне управління грошовими потоками дає змогу підприємству реалізувати стратегічні цілі його діяльності, забезпечити високий рівень оборотності капіталу, ритмічність діяльності, підвищити ступінь

фінансової рівноваги та отримати додатковий прибуток, а також сприяє формуванню додаткових інвестиційних ресурсів для здійснення фінансових інвестицій.

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його діяльності і розвитку шляхом балансування обсягів надходження і витрачення грошових коштів підприємства, а також формування

необхідної звітності, що забезпечить проведення всебічного аналізу грошових потоків.

Метою аналізу управління грошовими потоками є оцінка здатності підприємства генерувати грошові потоки в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення й оптимізації грошового потоку.

Основні завдання, що націлені на досягнення поставленої мети управління грошовими потоками підприємства, представлено на схемі (рис. 2).

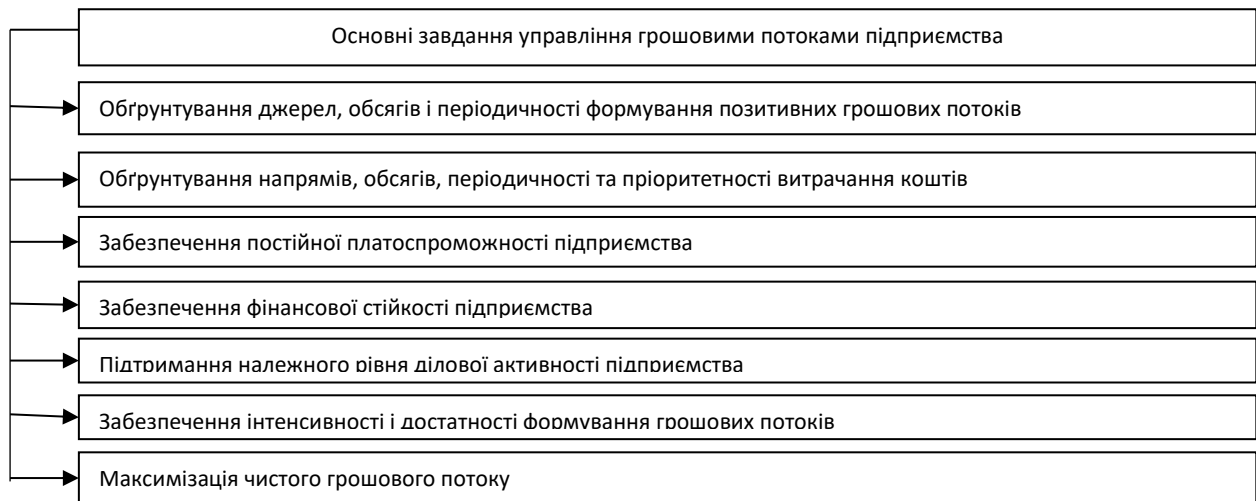

Рисунок 2 – Основні завдання управління грошовими потоками підприємства

Джерело: авторська розробка

Необхідно зауважити, що усі задачі управління грошовими потоками є тісно пов'язаними. У процесі управління грошовими потоками підприємства запропоновано реалізувати їх функції: облік, аналіз, планування і контроль.

Функція обліку забезпечує достатню, вчасну й об'єктивну інформацію про фактичне формування грошових потоків. «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» (форма звітності № 3) є важливим документом, який надає корисну інформацію кредиторам, інвесторам та іншим користувачам під час з'ясування питань про прибутковість і платоспроможність підприємства. Прямий метод складання звіту надає інформацію, яка може бути корисною для оцінки майбутніх грошових потоків, і яку не можна отримати з застосуванням непрямого методу. Згідно з прямим методом інформацію про основні класи валових надходжень грошових коштів і валових виплат грошових коштів можна отримати з облікових реєстрів суб'єкта господарювання або шляхом коригування продажу, собівартості проданої продукції (дохід у вигляді відсотків та подібний дохід, витрати на відсотки та подібні витрати для фінансової установи).

Облікова інформація про стан грошових потоків дає змогу аналітикам здійснити оцінку змін у складі чистих активів, встановити зв'язок між обліковим прибутком і реальними надходженнями та

витрачаннями коштів. Інформаційне забезпечення повинно містити реальні, конкретні і достатні відомості про стан грошових потоків, оскільки виступає основою для проведення їх аналізу і планування, а також полем для здійснення контролю за досягненням запланованих завдань [3].

Особливу увагу необхідно приділяти даній функції при веденні зовнішньоекономічної діяльності. У бухгалтерському обліку вплив курсових різниць на грошові потоки підприємства регламентується П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [1]. Особливість обліку операцій в іноземній валюті полягає в тому, як для відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності таку операцію потрібно перераховувати в гривні. Операції в іноземній валюті під час первинного визнання відображають у валюті звітності, тобто такого виду операції в обліку потрібно перерахувати в гривні за курсом НБУ на дату здійснення такої операції. В умовах кризи і нестабільного курсу потрібно бути особливо пильним, тому функція обліку має важливу роль в управлінні грошовими потоками.

Функція аналізу забезпечує необхідною інформацією про стан та ефективність управління рухом коштів за допомогою системи відповідних показників, таких як:

- надходження виручки від реалізації;

- скорочення (зростання) дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- розрахунків з постачальниками, кредиторами, робітниками;
- надходження та використання грошових коштів від інвестиційної діяльності;
- надходження та використання грошових коштів від фінансової діяльності;
- ліквідності грошових потоків;
- рівномірності та синхронності грошових потоків;
- ефективності грошових потоків тощо.

Аналіз дає змогу виявити негаразди в різних аспектах діяльності (фінансування виробничого процесу за рахунок власних, бюджетних або залучених коштів; управління оборотними активами, капіталом, ціноутворенням тощо). Слід також відзначити, що аналіз стану грошових потоків, ефективності та перспектив їх розвитку дає змогу обґрунтувати типи політики управління грошовими потоками на підприємстві: агресивна, помірна або консервативна [3]. Кожен з типів політики відрізняється рівнем дохідності, що склався на підприємстві, ліквідності та ризикованості.

Для підприємств, які працюють у кризовому середовищі, головним є безперервний рух грошових коштів, який може бути забезпечений лише за умови грамотного планування та контролю господарської діяльності підприємства.

Функція планування в умовах всесвітньої кризи є надважливою для підприємства, адже з її допомогою можна ефективно розрахувати кількість та собівартість продукції, що виготовляється, прорахувати нові можливості та загрози для підприємства, передбачити можливі доходи та видатки. Дана функція передбачає розробку заходів для досягнення встановленої мети і виконання задач управління грошовими потоками. План грошових потоків підприємства (або «платіжний календар», «баланс грошових видатків і надходжень») повинен враховувати механізм їх формування, а також ґрунтуватися на розробленому виробничому плані та інших функціональних планах.

Баланс грошових видатків і надходжень, що є однією з основних форм поточного фінансового плану управління грошовими потоками, розробляється на фінансовий рік з помісячною сегментацією. Платіжний календар – це план грошових надходжень та витрат за визначений період із залишком (сальдо) на поточному рахунку підприємства. Його інформаційною основою є різноманітні плани та баланси, що складаються на підприємстві: план реалізації продукції, кошторис витрат на виробництво, кошторис використання фонду оплати праці, кошторис державного соціального страхування, кошторис витрат на технічне переозброєння та реконструкцію тощо. В основі

планування грошових потоків покладено грошові розрахунки, які сприяють підвищенню оборотності активів і капіталу, забезпечують фінансову стійкість, надають прогностичну інформацію для розвитку, сприяють своєчасним виплатам фінансовим партнерам як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Отже, грошові потоки пов'язані з ліквідністю, платоспроможністю та фінансовою здатністю підприємств ефективно вести господарську діяльність [3].

Функція контролю дає змогу забезпечити об'єктивне оцінювання результатів діяльності підприємства стосовно управління грошовими потоками. Основною метою контролю за рухом грошових коштів є своєчасне виявлення відхилень від запланованих заходів та їх усунення для забезпечення виконання розроблених планів, зміни валютних курсів.

Контроль – це процес, який повинен враховувати постійні зміни, що відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства і зовнішньому оточенні. Інформаційним забезпеченням контролю грошових потоків є план руху грошових коштів та інші плани розвитку підприємства, результати аналізу стану грошових потоків та ефективності управління ними, облікові (фактичні) дані про рух коштів. Зазначимо, що розглянуті функції управління грошовими потоками слід реалізовувати на всіх рівнях процесу управління: оперативному, тактичному і стратегічному.

До основних інструментів управління грошовими потоками слід віднести:

- плановий документ щодо руху коштів підприємства, за яким необхідно вчасно здійснювати платежі та отримувати доходи;
- аналіз платоспроможності підприємства та достатності коштів;
- контроль швидкості зарахування коштів на рахунок в банку;
- норми амортизаційних відрахувань;
- форми розрахунків, які використовує підприємство для виконання договірних зобов'язань (авансовий платіж, банківський переказ, акредитив, інкасо, оплата після відвантаження тощо).

Серед методів управління рухом коштів доречно виділити:

- систему відносин підприємства із зовнішнім оточенням (державними органами, кредиторами, інвесторами, акціонерами);
- систему розрахунків з дебіторами і кредиторами;
- процеси оподаткування, кредитування, фінансування.

Загалом механізм управління грошовими потоками може бути представлений у наступному вигляді (табл. 2).

Таблиця 2. Механізм управління грошовими потоками

Механізм управління грошовими коштами				
Ресурси управління	Нормативно-правове забезпечення	Функції управління	Інформаційне забезпечення	Фактори управління
матеріальні; фінансові; організаційний потенціал; соціальний потенціал	Законодавство України	прогнозування і планування; збір і аналіз інформації; стимулювання і оптимізація; контроль і оцінка результатів; підготовка і прийняття управлінських рішень	фінансова звітність підприємства; дані бухгалтерського обліку; внутрішні звіти; інтернет та ЗМІ; дані Держкомстату	елементи об'єкту та їх взаємозв'язки, які піддаються управлінському впливові задля досягнення поставлених цілей
Критерії управління	Принципи управління	Цілі управління	Важелі управління	Методи управління
обсяг чистого грошового потоку; величина попиту на гроші підприємства	системності; інтегрованості; достовірності; динамічності; відповідності цілям підприємства; досяжності	оптимізація грошових потоків; визначення і задоволення попиту на гроші підприємства	прибуток; дохід; ціна; амортизаційні відрахування; інвестиції; дисконт тощо	інвестування; кредитування; страхування; оренда; лізинг; факторинг

Джерело: розроблено авторами на основі [10]

Для підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємства важливо дотримуватися таких рекомендацій:

- узгоджувати стратегічні цілі підприємства з його фінансовими можливостями;
- планувати довгострокові та короткострокові шляхи розвитку підприємства;
- забезпечити оптимізацію грошових потоків та їх ефективне фінансування;
- здійснювати постійний контроль над розподілом грошових коштів;
- формувати резервні джерела фінансування;
- підвищувати рівень залучення інвестицій до підприємства.

Висновки. Проведене дослідження дозволило виявити, що з метою уникнення непорозумінь щодо трактування сутності грошових потоків необхідно розділити поняття грошового потоку та грошових потоків за аналогією з закордонними науковцями, які під грошовим потоком (cash-flow) розуміють чистий

грошовий потік, тобто залишок грошових коштів на певну дату в результаті діяльності підприємства, а грошовими потоками (cash-flows) вважають рух коштів, який відбувається на підприємстві внаслідок його діяльності.

Основними ризиками в умовах світової кризи є відсутність грамотного управління грошовими потоками. Завдання з їх управління вирішується завдяки оптимізації грошових потоків, їх плануванню, який забезпечується обліком, вчасними аналізом, контролем та мобільністю.

Доведено, що ефективне управління грошовими потоками призводить до фінансової гнучкості підприємства, яка є необхідною в умовах кризового становища та економічної нестабільності.

Перспективним дослідженням у цій галузі є вивчення проблем економічних збитків, які можуть виникнути в процесі неефективного управління грошовими потоками під час кризи.

Література:

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: наказ міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 р. № 193 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> (дата звернення: 26.04.2020).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів»: від 13 лютого 2019 р. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-07_ukr_2018.pdf (дата звернення: 26.04.2020).
3. Бланк І.А. Финансовый менеджмент: учебный курс. Изд. 2-е изд, перераб. и доп. Киев.: Ника Центр, Эльга, 2004. 656 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: навч. посіб. Житомир: Рута, 2003. 680 с.
5. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами / пер. с англ. Я.В. Соколова. Москва: Финансы и статистика, 1999. 800 с.
6. Васюренко О. В. Банківські операції: навч. посіб. Київ: Знання, 2000. 243 с.
7. Финансовый менеджмент / А. М. Поддєрьогін та ін.; за ред. А. М. Поддєрьогін. Київ: КНЕУ, 2005. 536 с.
8. Кошельок Г. В. Класифікація грошових потоків підприємства у сучасних умовах. *Зовнішня торгівля, економіка, фінанси, право. Серія Фінанси*. 2013. № 1. URL: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1\(66\)/uazt_2013_1_6.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1(66)/uazt_2013_1_6.pdf) (дата звернення: 26.04.2020).

9. Ясишена В. В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація. *Економічний аналіз*. 2008. № 2 (18). URL: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/сутність_грошових_потоків_підприємств.pdf (дата звернення: 26.04.2020).
10. Жовна О. М., Риженко Д. С. Організація системи та механізму управління грошовими потоками підприємства. *Ефективна економіка*. 2016. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5042> (дата звернення: 26.04.2020).

References:

1. Ministry of Finance of Ukraine (2000). On Approval of Accounting Regulation (Standard) 21 «The Impact of Changes in Foreign Exchange Rates» (Order No. 193, August 10). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00> [in Ukrainian].
2. Ministry of Finance of Ukraine (2019). International Accounting Standard 7 «Statement of Cash Flows» Retrieved from https://mof.gov.ua/storage/files/IAS-07_ukr_2018.pdf [in Ukrainian].
3. Blank, I. A. (2004). *Financovyi menedzhment* (2 nd ed.) Kiev: Nika Center, Elga [in Russ.]
4. Butinets, F. F. (2003). *Ekonomichnyj analiz*. Zhytomyr: Ruta [in Ukrainian].
5. Van Horn, J. K. (1999). *Fundamentals of financial management*. Moscow: Finances and statistics [in Russ.]
6. Vasyurenko, O. V. (2000). *Bankivjski operaciji*. Kyiv: Znannja [in Ukrainian].
7. Poddyrogin, A. M. (2005). *Finansovyj menedzhment*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian]
8. Koshel'jok, Gh. V. (2013) Classification of cash flows of the enterprise in modern conditions. *Zovnishnya torgivlya, ekonomika, finansy, pravo. Seriya Finansy*, 1. Retrieved from [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1\(66\)/uazt_2013_1_6.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1(66)/uazt_2013_1_6.pdf) [in Ukrainian].
9. Yasyshena, V. V. (2008) The essence of cash flows of enterprises and their classification. *Ekonomichnyi Analiz*, 2 (18). Retrieved from http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/сутність_грошових_потоків_підприємств.pdf [in Ukrainian].
10. Zhovna, O. M. & Rizhenko, D. S. (2016). Organization of the system and mechanism of cash flow management of the enterprise. *Efektivna ekonomika*, 6. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5042> [in Ukrainian].

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License